

A hirdetést a Google bezárta

A hirdetés jelentése

Miért jelent meg ez a hirdetés? ▶

Magyar Hősök

Forradalmár a katedrán – Perbíró József emlékezete (/cikk/20181211_forradalmar_a_katedran_perbiro_jozsef_emlekezete)

2018. december 11. 11:01

Munkáscsaládból származva lett szegedi jogászprofesszor és a helyi 1956-os forradalmi események vezetője Perbíró József. Bátor volt, magyar hős.

Bár az 1956-os forradalom kitörését legtöbbször Budapesthez kötik, az első megmozdulások Szegeden, az egyetemi ifjúság kezdeményezésében történtek. Október 16-án alakították meg a MEFESZ-t (Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége), amely az első pártfüggetlen diákszervezet lett, és már ekkor elhangzott követelésként az orosz nyelv fakultatívva tétele és a szovjet csapatok kivonása. Mind a megalakulásnál, mind október 20-i nagygyűlésükön a jogi kar közkedvelt oktatója, Perbíró József elnökölt, aki nem sokkal később a szegedi forradalom vezetőjévé vált.

Perbíró József 1908. május 21-én született Barcsen, tízgyerekes családban. Apja a Déli Vasútnál dolgozott pályamunkásként, anyja a kor szokásainak megfelelően háztartásbeli volt.

A világ életében zárkózott Perbíró

magát „komoly kis emberkeként” írta le önéletrajzi könyvében.

A négy polgári iskola elvégzése után egy nagykereskedelmi cégnél dolgozott, négy éven át gyakornokként, majd egyre magasabb beosztásokba került. Munka mellett egy ideig a pécsi jezsuita gimnázium magántanulója volt, majd 1931-ben Kaposváron szerzett érettségi bizonyítványt. 1932-ben osztályvezetőként küldték el a munkahelyéről a világválság miatt. Végkielégítéséből beiratkozott a pécsi egyetem jogi karára, 1936-ban doktorált. 1935-ben három hónapon keresztül katonáskodott, később tartalékosként többször behívták, címzetes karpaszományos őrmesterként szerelt le. 1937-ben tiszteletbeli tanársegéd lett Pécsen. Szakterülete a kereskedelmi és váltójog, a szövetkezeti jog és a földjog volt. 1946-ig tanított a pécsi egyetemen, magántanári disszertációját abban az évben fogadták el. Először 1937-ben nősült meg, Füzy Matildtól három gyereke született, de 1950-ben különváltak.

1947 és 1949 között az egri Magyar Katolikus Jogakadémia Kereskedelmi és Váltójogi tanszékén tanított. Itt egyéves kereskedelmi és jogi tanfolyamot is szervezett dolgozóknak, még hozzá olyan sikerrel, hogy az ott szerzett képzést szakérettséggel egyenlő értékűnek ismerték el. Innen került Szegedre, ahol az egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kereskedelmi és Váltójogi tanszékének vezetője lett. 1950-től a Mezőgazdasági Jogi és Munkajogi Tanszékot vezette. Emellett az Egyetemi Szociális Bizottság elnökeként is tevékenykedett, 1956-tól őrizetbe vételéig pedig dékánhelyettes is volt. A forradalom előtt az új munkatörvénykönyvet kidolgozó bizottságba is bekerült.

1956. október 16-án a MEFESZ alakuló ülésén részt vevők elfogadtak egy 12 pontos követeléslistát, amely később országszerte elterjedt, és többek között műegyetemisták 16 pontjának is az alapját képezte. 19-én a József Attila Kör gyűlésén a később kivégzett Kovács József (volt politikai elítélt) élesen kikelt a rendszer ellen, a diákság pedig másnapi gyűlésén követelte a Rákosi-kor vezetőinek felelősségre vonását, bérreformot és a szovjetek kivonulását. Az egyetemisták már ekkor a Dóm térre akartak vonulni, de Perbírónak sikerült úrrá lenni az indulatokon.

Három nappal később Budapesten kitört a forradalom. Szegeden, amely a hírhedt Gyurkó Lajos vezérőrnagy III. hadtestének körzetébe tartozott, azonnal bevezették a szükségállapotot. Két nappal később 30 ezer ember vonult utcára, majd éjjel, hosszas tárgyalások után

megalakult Szeged Város Forradalmi Bizottmánya, amelynek Perbíró József lett az elnöke.

A tüntetések másnap folytatódtak, ezalatt Perbíró az államvédelmissekkel tárgyalt a vérontás elkerülése érdekében. A karhatalom ugyanis jelezte, ha a tömeg megközelíti sorfalukat a Széchenyi téren, tüzet nyitnak. A szervezőknek ezt – minden igyekezetük ellenére – nem sikerült megakadályozni, és a katonák belelőttek a térre beözönlő tömegbe. A fegyverhasználat egy halálos áldozattal és számos sebesülttel járt.

Október 27-től a szegedi üzemekben sorra alakultak a munkástanácsok, az egyetemen forradalmi bizottságot hoztak létre, amelynek Perbíró lett az egyik képviselője. Még aznap összeült az Ideiglenes Városi Munkástanács Ideiglenes Intéző Bizottsága, amelynek elnökéül a párt embere helyett Perbíró professzort választották meg. Két nappal később az Ideiglenes Városi Munkástanács felvette a Néptanács nevet, és aznap alakították meg a nemzetőrséget is. Másnap összegyűjtötték és őrizetbe vették az államvédelmisseket, november 2-án újabb fegyvereket szereztek a határőrségtől.

Perbíró Józsefnek

kulcsszerepe volt abban, hogy a 26-i sortüzet követően nem szabadultak el az indulatok,

és a forradalom során más atrocitás vagy erőszakos cselekmény sem történt. November 4-én a Néptanács nem adott utasítást a harcra, a nemzetőrség feloszlott, de több civil csoport összecsapott a szovjetekkel. Ennek hatására a bizottság mégis az ellenállás mellett döntött, Jugoszláviából is próbáltak fegyvereket kérni, sikertelenül. November 5-én végül a forradalmi vezetés elismerte a Kádár-kormányt, és intézkedett a fegyverek összegyűjtéséről. Bár együttműködtek, november 6-án szovjet harckocsik vették körül a városházát, és a teljes bizottságot őrizetbe vették. Perbíró rövidesen szabadlábra került, és az új városi tanács végrehajtó bizottságának elnöke, majd elnökhelyettese lett. 1957 februárjában megfosztották a tisztségétől, majd 18-án őrizetbe vették, de csak június 6-án került előzetes letartóztatásba.

Tíz társával együtt állították bíróság elé; 1958. február 25-én a Szegedi Megyei Bíróság Pozsgai István vezette tanácsa a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése vádjával 15 év börtönre ítélte, bár az ügyész, Dobos Ferenc halálbüntetést kiszabását kérte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. október 1-jén életfogytig tartó börtönre változtatta az ítéletet. A másodrendű vádlott Kovács Józsefet, aki egy ideig a rendőrséget felügyelte, halálra ítélték, a többiek 2 és 8 év közötti börtönbüntetéseket kaptak. Egy vádlottat felmentettek. A per egyike volt a nagyobb vidéki városok forradalmi vezetői ellen lefolytatott eljárásoknak. A helyzet annyiban volt különleges, hogy a forradalom nagyrészt Szegedről indult, az ottani József Attila Kör és MEFESZ tevékenysége eredményeként.

Perbíró végül az 1963-as amnesztiával szabadult.

Másodszor is megnősült, majd a XIII. kerületi közért ügyintézőjeként helyezkedett el. Később műszaki és mérnök-közgazdász képzettséget szerzett, és a Siófoki Vízműnél kapott állást. 1970-ben vonult nyugdíjba, ezt követően Kecskeméten élt és szakfordítóként dolgozott. 1989-ben (más források szerint 1990-ben) a Szegedi József Attila Tudományegyetem rehabilitálta, és professor emeritusi címet is kapott. 1991. október 18-án hunyt el, a szegedi dóm altemplomában helyezték örök nyugalomra. 1993-ban avatták fel emléktábláját az egyetem jogi karán.

Források

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára

Szegedi Megyei Bíróság Népbíróági Tanácsa 1103/1957. Perbíró József és társai pere.

Irodalom

Adatbázis az 1956-os megtorlás során kivégzettek pereiről. www.perek56.hu (http://www.perek56.hu?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201812), 2018. július 24.

Hegedűs B. András (főszerk.): 1956 Kézikönyve I. Budapest, 1956-os Intézet, 1996.

Tóth Bálint: Egyetemi érdekvédelemtől a politikai követelésekig – a szegedi MEFESZ a forradalom előtt. Napi Történelmi Forrás, 2016. október 20. <http://ntf.hu/index.php/2016/10/20/egyetemi-erdekvedelemtol-a-politikai-kovetelesekig-a-szegedi-mefesz-a-forradalom-elott/> (http://ntf.hu/index.php/2016/10/20/egyetemi-erdekvedelemtol-a-politikai-kovetelesekig-a-szegedi-mefesz-a-forradalom-elott/?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201812), 2018. július 24.

Vajda Tamás: Forradalmi diákmozgalmak Szegeden: eseménytörténet napról-napra. Levéltári Szemle, 2007/1. 69–77.

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

▶ 0:25 / 0:25

[belföld \(/tag/belfold/\)](#) | [1956 \(/tag/1956/\)](#) | [történelem \(/tag/tortenelem/\)](#) | [emlékezet \(/tag/emlekezet/\)](#) | [Magyar Hősök \(/tag/magyar_hosok/\)](#) | [Perbíró József \(/tag/perbiro_jozsef/\)](#)

Ajánlom 25 ember ajánlja ezt. [Regisztrálj](#), hogy megnézd, mit ajánlanak ismerőseid.

👍 14 🗨️

http://mandiner.hu/nyomtatasi/20181211_forradalmar_a_katedran_perbiro_jozsef_emlekezete

[f](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://mandiner.hu/cikk/20181211_forradalmar_a_katedran_perbiro_jozsef_emlekezete) (https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://mandiner.hu/cikk/20181211_forradalmar_a_katedran_perbiro_jozsef_emlekezete)

A bejegyzés [trackback](http://mandiner.hu/trackback/139983) címe: <http://mandiner.hu/trackback/139983>

Összesen 4 komment

Jelenleg csak a hozzászólások egy kis részét látja.

Hozzászóláshoz és a további kommentek megtekintéséhez lépjen be ([/login](#)), vagy regisztráljon ([/regisztracio/](#))!